

Depremzedeler ve Depremzedeleri Evlerinde Misafir Edenler Üzerine Bir Araştırma: Esenköy Örneği

A Research On Earthquake Survivors And Those Who House Earthquake Survivors In Their Homes: The Esenköy Case

Zeynep Esra ABAY ÇELİK*

* İstanbul, Türkiye.

Orcid Id: 0000-0003-2326-4028

Sorumlu Yazar / Corresponding Author:
Zeynep Esra Abay Çelik, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

E-posta / E-mail:
zeynepesraabay.celik@sbu.edu.tr

Geliş Tarihi / Recived Date:
2 Ekim 2023

Kabul Tarihi / Accepted Date:
19 Ekim 2023

Araştırma Makalesi / Research Article

Atf / Citation:
Zeynep Esra Abay Çelik, "Depremzedeler ve Depremzedeleri Evlerinde Misafir Edenler Üzerine Bir Araştırma: Esenköy Örneği", *Türk Dünyası Araştırmaları*, Cilt 135, Sayı 266, İstanbul 2023, s. 129-148.

Etik Kurul İzni Beyanı: Yazar tarafından bu çalışma için T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 11.09.2023-21368 tarih ve sayılı belge ile etik izni alındığı beyan edilmiştir.

doi: 10.55773/tda.1369778

Bu makale Creative Commons BY-NC-SA 2.0 tarafından lisanslanmıştır. / This article is licensed under a Creative Commons BY-NC-SA 2.0.

Öz

Depremler üstesinden gelinemeyen afetlerdir. İnsanların en çok dayanışma içinde olması gereken zamanlar afet zamanlarıdır. Dayanışma formel yapılarla, enformel yapılarla ve yarı enformel yapılarla yapılmaktadır. Formel yapıların ögeleri devlet, sivil toplum örgütleri ve gönüllü kuruluşlardır. Enformel yapıların ögeleri ise aile, akraba, arkadaş, hemşeri ve tanıdıklardır. Yarı enformel yapıların ögeleri de birbirini tanımayan ancak aynı kültürel kotlara sahip olan kişilerdir. Bu çalışmada, Yalova ili Çınarcık ilçesi Esenköy Beldesi'ne gelen depremzedeler ile depremzedelere evlerini tahsis eden Esenköy sakinlerinin dolaylı iletişim ile oluşturdukları yarı enformel yapılar üzerinden nasıl yardımlaştkları konu edilmektedir. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan çalışmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile bilgiler toplanmış ve verilerin çözümlenmesinde de betimsel analiz tekniği tercih edilmiştir. Araştırma sonucunda depremzedelerin ve evlerinde depremzedeleri misafir eden Esenköy sakinlerinin önceden birbirlerini hiç tanımadıkları, birbirlerine güvendikleri ve birbirlerinden memnun oldukları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Depremzede, Dayanışma, Yarı Enformel Ağlar, Güvenmek, Misafirlik.

Abstract

Earthquakes are disasters that cannot be overcome. People need solidarity most in times of disaster. Solidarity is achieved through formal, informal, and semi-informal structures. The elements of formal structures are the state, non-governmental organizations, and voluntary organizations. Elements of informal structures are family, relatives, friends, fellow citizens, and acquaintances. Elements of semi-informal structures are people who do not know each other but have the same cultural codes. In this study, it is discussed how the earthquake victims who came to Esenköy Town in Çınarcık district of Yalova province and the residents of Esenköy, who allocated their homes to the earthquake victims, helped each other through semi-informal structures they created through indirect communication. In the study, which was conducted using a qualitative research method, information was collected through semi-structured

interviews and descriptive analysis technique was preferred in analyzing the data. As a result of the research, it was concluded that the earthquake victims and the Esenköy residents who hosted the earthquake victims in their homes did not know each other before, they trusted each other and were satisfied with each other.

Keywords: *Earthquake Victims, Solidarity, Semi-Infomal Networks, Trust, Hospitality.*

Giriş

Tabii afetler arasında önceden bilinemeyen en yıkıcı afetlerin başında depremler gelmektedir. Türkiye deprem kuşağında olması hasebiyle sık sık bu tabii afet ile karşı karşıya kalmaktadır. 6 Şubat 2023 depremi ise depremlerin en yıkıcısı olmuştur. Bu sebeple 6 Şubat depremine asrın depremi denilmektedir. Depremden birincil derecede etkilenenler deprem bölgesinde yaşayanlar olmuştur. Depremde can ve mal kaybı yaşayan depremzedeler maddi ve manevi birçok zorlukla baş etmek zorunda kalmışlardır. Oluşan travmaların dışında barınma ve diğer insani ihtiyaçların karşılanması depremzedelerin en temel sorunları olmuştur.

Deprem mağdurlarının ihtiyaçlarının karşılanması konusunda üç tür yaklaşımdan söz edebiliriz. Birincisi örgütlü yapıları ifade eden formal yapılardır. Bunlar devletler ile ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri ve gönüllü kuruluşlardır. İkincisi ise enformel yapılardır. Enformel yapılar aile, akraba, arkadaş, hemşeri ve tanıdıklardır.¹ Üçüncüsü ise yarı enformel yapılardır. Gerek formal ve gerekse enformel yapıların oluşmasında ve devamında direkt iletişim ağları mevcut iken yarı enformel yapılarda endirekt/dolaylı iletişim ağları mevcuttur.

İnsanlar, sahip oldukları sosyal iletişim ağları üzerinden bir grubun/örgütün üyesi ya da mensubu olurlar. Sosyal iletişim ağları üzerinden oluşan gruplar/ örgütler aynı zamanda yardımlaşma ve dayanışma ağlarıdır. Formal ağlarda ilişkiler, haklar ve sorumluluklar yasa ve yönetmeliklerle belirlenir ve genellikle bu formal ağlar bir örgüt şeması ile de gösterilir.²

Enformel sosyal ağlarda ise formal ağlarda olduğu gibi yazılı kurallara bağlı bir örgütsel yapı oluşmaz. Daha çok yazılı olmayan kurallar, normlar ve geneleğe dayalı iletişim ağları mevcuttur. Enformel yapılar aile ve akrabalık gibi kurumsal yapılar olduğu gibi bir platform olarak da ortaya çıkabilir.³

Yarı enformel yapılarda da enformel ağlarda olduğu gibi yazılı kurallar olmadığı gibi örgütsel yapılar da oluşmaz. Yarı enformel yapıların en belirgin özelliği dolaylı iletişim üzerinden oluşmasıdır. Dolaylı iletişim ağları ise tanıdıklarınızın tanıdıkları üzerinden gerçekleşmektedir.

Devlet kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve gönüllü kuruluşların formal yapı içinde, formal ağlar üzerinden yaptıkları müdahaleler dolaysız

¹ Gamze Aksan, "Yoksullukla Baş Etmede Dayanışma Ağlarının Rolü: Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma", Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya 2014, s. 52-82.

² Hans-Georg Bohle, "Soziales oder unsoziales Kapital? Das Sozialkapital-Konzept in der Geographischen Verwundbarkeitsforschung", bd: 93, H: 2, Geographische Zeitschrift, 2005.

³ Zeynep Eren, "Biçimsel ve Biçimsel Olmayan Örgüt Yapılarının Sosyal Ağ Analizi: Öneri ve Güven Ağları Örneği", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:34, Sayı: 4 Ekim 2019, s. 1122.

yardımlardır/yardımlaşmalardır. Ancak bir de herhangi bir yazılı kurala bağlı olmaksızın, önceden planlamadan kendiliğinden ortaya çıkan yarı enformel yapılar üzerinde dolaylı yardımlar/yardımlaşmalardır vardır.⁴

Farklılıklardan bağımsız olarak her üç yapıda da ortak taraf, sosyal dayanışma/yardımlaşma özelliklerinin ön planda olmasıdır. Gerek formel ve gerekse enformel yapılar üzerinden oluşan yardımlaşma ve dayanışmada direkt iletişim söz konusudur. Zaten bu yapılarda direkt iletişim üzerinden oluşmaktadır. Yarı enformel yapılarda farklı olarak endirekt/dolaylı iletişim söz konusu olduğundan bu yapılardaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın nasıl gerçekleştiği araştırılmaya değer gözükmektedir.

Bilindiği gibi Türkiye’de 6 Şubat 2023 depreminden hemen sonra depremzedelerin barınma ve diğer ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağı hususu önemli bir sorun alanını oluşturmuştur. Depremler sonucu ortaya çıkan sorunlar formel ve enformel sosyal ağlar üzerinden çözülmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda edinilen bilgilere göre, Yalova’ya 34 km uzaklıkta olan ve ana yol güzergâhında da bulunmayan daha çok orta ve orta alt gelire sahip kişilerin rağbet ettiği 3.614 nüfuslu⁵ küçük mütevazı bir turizm beldesi olan Esenköy’e de yüz kadar depremzede aile gelmiştir. Esenköy’ün yerlilerinden ve yazlıkçılardan oluşan Esenköy sakinleri depremzedelerin barınma ve diğer ihtiyaçlarını karşılamışlardır. Depremzedelerin büyük çoğunluğu depremin sıcak günleri geçtikten ve konteyner kentler oluştuktan sonra (memleket özlemi, ekilecek biçilecek tarlalarının olması vb. gibi) çeşitli nedenlerle memleketlerine geri dönmüşlerdir. Halen Esenköy’de 8-10 civarında depremzede aile bulunmaktadır.

Depremzedelerin büyük çoğunluğu depremin sıcak günleri geçtikten ve konteyner kentlerin oluşması ve memleketlerine dönme arzusu gibi sebeplerle memleketlerine geri dönmüşlerdir. Halen Esenköy’de 8-10 civarında depremzede aile bulunmaktadır.

Bu çalışmanın tasarlanmasında Yalova Valiliği’nin “Yalova’ya gelen 3 bin 600 depremzede kendi imkanları ile barınma ihtiyaçlarını karşılamışlardır.”⁶ bilgilendirmesi yönlendirici olmuştur. Bu araştırma ile depremzedelerin kendi imkânları ile barınma ihtiyaçlarını nasıl karşıladığı sorusuna cevap aranmıştır. Buradan hareketle çalışma; 6 Şubat 2023 depreminden hemen sonra Esenköy’e gelen depremzedelere yarı enformel ağlar üzerinden yapılan dolaylı yardımları/yardımlaşmaları konu almaktadır. Deprem sonrası formel ve enformel yapıların yardım/yardımlaşma faaliyetleri çalışma konusu dışındadır. Çalışmada betimsel içerik analizi yapılırken aşağıdaki şu hususlara odakla-

⁴ Hülya Ekşi Uğuz, Rukiye Saygılı, “Sosyal Ağ-Bağlar, Sosyal Sermaye ve Demokrasi: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme”, 1. Uluslararası Uygulamalı Bilimler Kongresi: “Sosyal Sermaye” 23-24 Ekim 2015-Konya/Türkiye, s. 383.

⁵ Esenköy, Çınarcık, TÜİK 2021 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Verisi, (Çevrim içi) <https://data.tuik.gov.tr>, 15.10.2023.

⁶ “Yalova’ya 4 bin 303 depremzede geldi”, *Manşet Gazetesi*, Yalova Manşet (Çevrim içi) <https://www.manset.com.tr/guncel/yalovaya-4-bin-303-depremzede-geldi-h30006.html>, 05.06.2023.

nılmıştır:

Esenköy sakinlerinin Esenköy'e yüz kadar ailenin geleceğinden haberleri var mıydı? Depremzedelerin Esenköy'den ve Esenköy sakinlerinden haberleri var mıydı? Esenköy sakinlerinin muhtemel misafirleri hakkında önceden bilgileri var mıydı, tanıyorlar mıydı? Esenköy sakinlerinin gelmesi muhtemel depremedeler için formel/organizasyonel bir hazırlıkları var mıydı? Eğer varsa nasıl bir hazırlık yapılmıştı? Hazırlık yapılmamışsa gelen yüz ailenin barınma ve diğer ihtiyaçları nasıl karşılandı? Depremzedeler ve Esenköy sakinleri yardımlaşmayı ve dayanışmayı nasıl deneyimlemişler ve nasıl anlatmaktadırlar? Depremzedeler ve Esenköy sakinleri yarı enformel yardımlaşmaya ve dayanışmaya hangi anlamları yüklemişlerdir?

1. Sosyal İletişim Ağları ve Dolaylı Yardımlaşma

Sosyal iletişim ağlarının yapısı konusunda sosyal ağ teorisyenlerinin farklı değerlendirmeleri vardır. Coleman'ın⁷ yaklaşımına göre birbiri ile yakın ilişki içinde olan kişilerin oluşturduğu ağlar kapalı ağlardır. Kapalı ağlar aynı zamanda homojen ağlar olduğu için bu tür ağlara "dayanışmacı" ağlar da denilmektedir. Kapalı ağlarda ağ içindeki ilişkiler kuvvetli olduğu için kendileri dışındaki kişilere karşı kapalıdırlar ve diğer kişilerle ilişkileri de zayıftır. Barth'ın⁸ ve Granovetter'in⁹ yaklaşımına göre de kapalı ağların dışında birbirleri ile direkt ilişkiler olamasa da dolaylı ilişkilerin de ağları vardır. Bu kişiler arasında bağlar zayıftır ancak ilişki içinde oldukları kişiler sayıca fazla olabileceği için kapalı ağlara göre sorun çözme açısından daha etkilidirler. Lin¹⁰ sosyal ağları güçlü ve zayıf ağlar diye kategorize etmektense sentezci bir yaklaşımla; bazı insanların aile, akraba ve arkadaş gibi daha sıkı ilişki içinde olduğu ağlara sahip olurken bazı insanların da daha uzak kişi ve gruplarla ilişki içinde olabileceklerini düşünmektedir.

İnsanlar daha yakın ilişki içinde oldukları kişilerden zor zamanlarda büyük destek ve yardım alabilirlerken, açık networkler olarak nitelendirilen ve daha uzak ilişki içinde oldukları kişi ve gruplardan, kapalı ağlarda olmayan bilgi, enformasyon ve yönlendirme desteği alarak sorunlarını daha verimli çözebilirler.

Dolaylı iletişim ağları ile oluşan yarı enformel yapılar üzerinden de dolaylı/indirekt sosyal yardımlaşma ve dayanışma gerçekleşmektedir. Dolaylı yardımlaşma ve dayanışmanın görüldüğü araştırma verileri üzerinde durmadan önce dayanışmadan ne anlaşılması gerektiği üzerinde durmakta fayda vardır.

⁷ James S. Coleman, "Social Capital In The Creation Of Human Capital", *American Journal Of Sociology*, Volume: 9, 1988, s. 105-107.

⁸ Stephan Barth, *Soziale Netzwerke und soziale Unterstützung*. 1998, s.3-4 (Çevrim içi) <https://www.hb.fh-muenster.de/opus4/frontdoor/deliver/index/docId/486/file/SozialeUnterstuetzung.pdf>, 05.10.2023.

⁹ Mark S. Granovetter, *The Strength Of Weak Ties*, *American Journal Of Sociology*, 78(6), 1973, S. 1370-1371.

¹⁰ Nan Lin: *Social Capital A Theory Social Structure and Action*, Cambridge University Press, Cambridge, 2001, s. 26-27.

Dayanışma, kişilerin ortak duygu, düşünce ve çıkarlar etrafında doğrudan ya da dolaylı olarak birbirlerine karşılıklı olarak bağlanması, destek ve yardımcı olması anlamına gelen duygusal bağlılıktır. Dayanışma duygusunun toplumun tamamına yayılmasına da “sosyal dayanışma” denilmektedir. Dayanışma kavramını sistematik olarak ilk ele alan Durkheim’dir. Durkheim, benzerliğe dayalı dayanışmaya mekanik dayanışma, farklılığa dayalı dayanışmaya da organik dayanışma derken¹¹ Tönnies de¹² cemaat-cemiyet kavramları üzerinden cemaatlerdeki dayanışmaya organik, cemiyetlerdeki dayanışmaya da mekanik dayanışma demektedir. İbn-i Haldun ise dayanışmayı “asabiye” kavramı ile izah ederek asabiyenin toplumları birbirine bağlayan güç kaynağı olduğunu ifade etmektedir.¹³ Dayanışma kavramı literatürde genellikle yardımlaşma kavramı ile kullanılarak, “sosyal yardımlaşma ve dayanışma” şeklinde kullanılmaktadır. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma birbirlerini tanıyan kişiler tarafından gerçekleşiyorsa doğrudan yardımlaşma, gönüllü kuruluşların organizasyonları üzerinden yaptıkları yardımlara/yardımlaşmalara ya da devletin vergiler alarak yaptığı yardımlara/yardımlaşmalara da dolaylı yardımlaşma ve dayanışma denilmektedir.¹⁴

Yukarıda da ifade edildiği gibi dolaylı iletişim ağları ile oluşan yarı formel yapılar ile gerçekleşen sosyal yardımlaşma ve dayanışma da dolaylı yardımlaşmalardır.

Devletin vergi olarak toplayıp ihtiyaç sahiplerine yasalar çerçevesinde dağıttığı sosyal yardımları ve zenginlerin zorunlu olarak verdiği zekâtları bir tarafa bırakacak olursak diğer yardımların hepsi gönüllülük esasına dayanmaktadır. Gerek devletin ve gerekse sivil toplum örgütlerinin/gönüllü kuruluşların yapmış olduğu organizasyonlar marifeti ile yapılan yardımlar formel yardımlardır/yardımlaşmalardır.

Bizim üzerinde durduğumuz yardımlar/yardımlaşmalar, dolaylı iletişim ağları üzerinden oluşan yarı enformel ağlar üzerinden gerçekleşen dolaylı yardımlardır/yardımlaşmalardır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada; “alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına”¹⁵ imkân sağlayan nitel araştırma yöntemi kulla-

¹¹ Emile Durkheim, *The Division of Labor in Society by Emile Durkheim*, Çev. W.D. Halls, Free Press New York, London, Toronto, Sydney, New Delhi, 1964; Talcott Parsons, *Durkheim’s Contribution To The Theory Of Integration Of Social Systems*, Ed. Kurt H. Wolff in Emile Durkheim, 1858-1917: A Collection Of Essays, With Translations And A Bibliography, 1960, s. 120-122.

¹² Ferdinand Tönnies, *1880-1935: Gemeinschaft und Gesellschaft*, Gesamtausgabe Band 2, Walter de Gruyter · Berlin · Boston 2019 s.124.

¹³ Amiran Kurtkan Bilgiseven, *Sosyal İlimleri Metodolojisi*, 3. Bs. Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989, s. 63.

¹⁴ Ali R. Abay, “Gönüllülük”, *Tubitak Sosyal Bilimler Ansiklopedisi*, (Çevrim içi) <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/gonulluluk>, 13.08.2023.

¹⁵ Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10. bs, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 41.

nılmıştır. Araştırma deseni olarak durum çalışması deseninden yararlanılmıştır. Nitel durum çalışmasında, bir/birkaç durum ile o duruma/durumlara ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır, ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanır.¹⁶ Durum çalışması yaşanan deneyimlere odaklandığı için bu çalışmada depremzedelerin barınma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanma sürecindeki deneyimlerine ve depremzedeleri evlerinde misafir eden ev sahiplerinin deneyimlerine odaklanılmıştır. Bu sebeple de nitel çalışmalarda durum deseni yaygın olarak kullanılan bir yaklaşım biçimidir.¹⁷

Araştırmanın örnekleme olarak nitel araştırmalarda daha çok tercih edilen, olasılığa dayalı olmayan örnekleme tekniklerinden biri olan, zincirleme ilişkiler/bağlantılar üzerinden örnek kütleyle ulaşmaya ve kütleyle büyütme imkân sağlayan kartopu örnekleme tekniği kullanılmıştır.¹⁸ Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu analiz tekniği kullanılarak elde edilen bulguları yorumlayarak ve düzenleyerek sunmak amaçlanmıştır. Veriler sistematik ve açık bir şekilde betimlenerek yorumlanmıştır.

Bu çalışmanın amacı Esenköy örneğinden hareketle enformel ağların nasıl haberleştiğini, enformel yardımlaşmayı nasıl gerçekleştirdiklerini ve bu tür yardımlaşmanın altında yatan sebeplerin neler olduğunu ortaya koymaktır.

Bu sorulara verilen cevaplara göre aşağıdaki temalar belirlenmiştir:

- 1- Depremzedelerin ve depremzedeleri evlerinde misafir edenlerin önceden birbirlerini tanıyıp tanımama ve birbirlerinden haberdar olma durumu
- 2- Depremzedelerin ve depremzedelere evlerini verenlerin birbirlerine güvenme durumu
- 3- Depremzedelere konaklama dışında yardım yapılma ve yardımların ulaştırılma durumu
- 4- Depremzedelerin ve Esenköy sakinlerinin birbirlerinden memnun olma durumu

2.2. Çalışma Grubu

Çalışma grubunun evreni deprem deneyimi yaşamış olup, Yalova iline gelen ve kendi enformel sosyal iletişim ağları ile barınma ve diğer ihtiyaçlarını karşılayan depremzede kişilerden ve onları kendi evlerinde misafir eden kişilerden oluşmaktadır. Örneklem ise Yalova ili Çınarcık ilçesi Esenköy Beldesi'ne gelen depremzedeler ile depremzedelere evlerini tahsis eden Esenköy sakinlerinden oluşmaktadır.

Araştırmada amaca uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya hız ve uygulama sürecine pratiklik kazandırması nedeniyle bu örnekleme yöntemi seçilmiştir.¹⁹ Araştırma kapsamında, aileleri adına konuşan ve Esen-

¹⁶ A.e., s. 40-48.

¹⁷ A.e., s. 289-292.

¹⁸ Remzi Altunışık, Recai Coşkun, Engin Yıldırım, Serkan Bayraktaroğlu, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 1. bs., Sakarya Yayıncılık, Sakarya, 2007, s. 74.

¹⁹ Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10. bs, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 18.

köy’de misafir edilen 18 yaş üstü 5 depremzede ile yine aileleri adına konuşan ve depremzedeleri misafir eden 18 yaş üstü 5 ev sahibi olmak üzere, toplam 10 katılımcı ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılardan depremzede olanlara “DZ”, ev sahibi olanlara “ES” biçiminde kodlar verilmiştir. Örneğin “DZ3” depremzede olan üçüncü kişiyi temsil etmektedir.

Tablo 1: Depremzedeler ve Depremzedeleri Evlerinde Misafir Eden Çalışma Grubunun Dağılımı

Katılımcı Kişi	Cinsiyet	Eğitim	Yaş	Geldiği İl	Yerli/Yazlıkçı
DZ1	Kadın	Lise	19	Hatay	
DZ2	Kadın	Lise	33	Kahramanmaraş	
DZ3	Erkek	Lise	45	Malatya	
DZ4	Kadın	Lise	44	Malatya	
DZ5	Erkek	Lise	49	Adıyaman	
ES1	Kadın	Lisansüstü	46		Yazlıkçı
ES2	Erkek	İlkokul	45		Yazlıkçı
ES3	Erkek	İlkokul	57		Yazlıkçı
ES4	Kadın	İlkokul	54		Yazlıkçı
ES5	Erkek	Lise	57		Yazlıkçı

2.3. Araştırmanın Etik Boyutu ve Araştırmacının Rolü

Araştırma öncesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’ndan (01.09.2023 tarih ve 12/35 sayılı karar) Etik Kurul onayı ve katılımcılardan “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam” alınmıştır. Görüşmelerin tamamı araştırmacı tarafından yapılmış olup katılımcıların görüş ve deneyimleri tarafsız bir biçimde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Görüşme öncesi katılımcılardan ses kaydı alınabilmesi için izin alınmış olup alınan ses kayıtları araştırma tamamlandıktan sonra araştırmacı tarafından yok edilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 01.06.2023-20.09.2023 tarihleri arasında Yalova’nın Çınarcık İlçesi’nin Esenköy Beldesi’nde toplanmıştır. Araştırma verileri kapsamında bilhassa “neden” sorusuna cevap aranılan durumlar için mülakat tekniği kullanılmaktadır.²⁰ Veriler literatür taramasından sonra araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yüz yüze ve online görüşme tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda araştırmacı araya girerek katılımcının bilgi ve tecrübesine göre so-

²⁰ Remzi Altunışık, Recai Coşkun, Engin Yıldırım, Serkan Bayraktaroğlu, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 1. bs., Sakarya Yayıncılık, Sakarya, 2007, s. 96.

ruleları genişletip daraltarak gereksiz bilgileri dışarda bırakırken gerekli olan detayların ortaya çıkarmasını sağlayacak esnekliğe ve imkâna sahip olduğu için tercih edilen bir tekniktir.²¹

Hazırlanmış olan açık uçlu soruların tam olarak anlaşılıp anlaşılmadığını test etmek amacıyla bir pilot uygulama da yapılmıştır. Görüşmelerde katılımcılara depremzedelerin 'Esenköy 'den ve Esenköy sakinlerinden haberleri var mıydı?', 'Esenköy sakinlerinin gelmesi muhtemel depremzedelerle önceden tanışıyorlar mıydı?', 'Esenköy sakinlerinin gelmesi muhtemel depremzedeler için bir hazırlıkları var mıydı?', 'depremzedeler ile depremzedeleri misafir edenler birbirlerine nasıl güvendiler?' gibi sorular yöneltilmiştir. Böylece veriler, görüşmecilerin rızaları doğrultusunda, daha sonra çözümlenmek üzere online olarak toplanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Daha önce kayda alınmış görüşmeler deşifre edildikten sonra deşifre edilen metinler defalarca okunarak tematik kodlar belirlenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği tercih edilmiştir. Betimsel analiz tekniğinin temel amacı, verilerin açıklanabilmesi için kavram ve ilişkileri ortaya çıkarmaktır. Betimsel analiz tekniğinde veriler, önceden belirlenmiş kategorilere göre mantıklı bir biçimde düzenlenir ve verileri açıklayabilecek temalar elde edilir.²²

Analizler araştırmacı tarafında herhangi bir program kullanılmadan manuel olarak yapılmıştır. Belirlenen kodlar, temalara uygun başlıklar şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcılar da değişik harf ve rakamlarla ifadelendirilerek/kodlanarak, yapılan analizlerde görüşlerine metin içinde yer verilmiştir.

Bu anlamda araştırmada yer alan 10 katılımcı görüşme sürecine katılmıştır. Betimsel analiz tekniği ile elde edilen bulguların yorumlanarak ve düzenlenerek sunulması amaçlanmaktadır. Ayrıca betimsel analiz tekniğinde katılımcıların görüşlerini olduğu gibi yansıtmak için doğrudan alıntılara çok sık yer verilir.²³

Böylece görüşme kayıtlarından elde edilen veriler kategorilere ayrılmış, araştırma sorularına göre düzenlenmiş ve özet tablolarla görselleştirilerek temalara ulaşılmıştır.

3. Bulgular

Araştırma sorularına verilen cevaplara göre elde edilen bulgular ve bu bulgulara göre oluşturulan temalar dikkate alınarak özet tablolar halinde tasvir edilerek/betimlenerek katılımcı görüşleri incelenmiştir.

²¹ A.e., s. 95-96; Birsan Gökçe, *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*, 2. bs., Savaş Yayınları, Ankara, 1992, s. 102.

²² Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10. bs, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 239-240.

²³ A.e., s. 239.

3.1. Depremzedelerin ve Depremzedeleri Evlerinde Misafir Edenlerin Önceden Birbirlerini Tanıyıp Tanımama ve Karşılaşmaları Durumu ile İlgili Bulgular

Çalışma grubunda yer alan kişilerin depremde önce hiçbir şekilde birbirlerini tanımadıklarına ilişkin görüş ve deneyimleri tasvir edilmiş /betimlenmiştir. Görüşmeciler biri hariç (**ES3**) birbirlerini tanımadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 2: Katılımcıların Önceden Birbirlerini Tanıyıp Tanımadıkları ile İlgili Görüşleri

Katılımcılar	Katılımcıların birbirini tanıma durumu	Ev sahibi/Depremzede buluşma şekli
DZ1, DZ2, DZ3, DZ4, DZ5,	Tanışmıyorlar	Gönüllüler, hayırseverler, iyi insanlar, tanıdıklar vasıtası ile
ES1, ES2, ES4, ES5,	Tanışmıyorlar	Gönüllüler, hayırseverler, iyi insanlar, tanıdıklar vasıtası ile
ES3,	Tanışıyorlar (Yakını)	Yakın akrabalar vasıtası ile

Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremzedeler, kendilerini evlerinde misafir eden Esenköy sakinlerini önceden hiç tanımadıklarını, mecburiyet karşısında deprem bölgelerinden ayrıldıklarını, barınmak için bir yerler aradıklarını, nerede ve nasıl barınabileceklerini bilmediklerini tamamen gönüllülerin, hayırseverlerin, iyi insanların ve tanıdıkları vasıtasıyla Esenköy sakinleri ile buluştuklarını belirtmişlerdir. Depremzede görüşme grubu bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

“Babamın çalıştığı yerde bir arkadaşının burada yazlığı vardı, o yardımcı oldu bize.

Babamın arkadaşının annesi İstanbul’da oturuyordu ve annesinin çok yakın bir arkadaşı vardı. O bir tane minibüs kiraladı ve o şekilde yani İstanbul’dan geldik.” DZ1

“Yani biz aslında tatile gideriz ancak Esenköy’ü hiç görmedim ben duymadım bile. Arkadaşım İstanbul’da oturuyor ama ailesi Esenköy’lü imiş o söyledi bana işte...Beni çok merak etmişti işte gel benim bir evim orada kalırsın falan diye. Biz zahmet vermek istemedik o da evini kiraya veriyormuş sadece iki gün onun evinde kaldık. Esenköy’lü Celal amca bize yardımcı oldu. Esenköy’ ün yerlisi imiş bir kişi bize evini verdi”DZ2

“Önce Antalya’ya gittik yer yoktu. Ondan sonra Yalova’da akrabalar vardı oraya gidiyorduk, orda ev tuttuk. Sonra Allah’ın işi, İstanbul’dan Yalova’ya geçerken annem feribotta biriyle tanıştı. Dedi ki bize, bizim apartmanda şeyler var boş daireler. Onların apartmanda 3-4 daire boşmuş. Yalova’da ev kiralayacaktık, evi de tutmuştuk hatta, sonra o işte Esenköy aklımıza geldi. Gittik gördük Esenköy de hoşumuza gitti, daha da Yalova’ya gitmedik öyle” DZ3

“Bu biraz uzun bir konu. İlk etapta Elâzığ’a gittik. Biz 15 kişiydik kalabalıktık. Elazığ’dan herkes bir yere dağıldı. Biz Ankara’ya geçtik orada

da baktım ki evler çok pahalı ben bunu düşünürken nasıl yaparım diye, benim teyzemin kızı Bursa'da yaşıyor. Teyzemler de onun yanına gitmişti. Onlar parkta böyle konuşunca, benim ev sahibim kulak misafiri oluyor, dönüyor diyor benim Yalova tarafında bir yazlığım var Esenköy' de, bir depremedelere vermek istiyorum diyor onlar da akıllarına ben geliyorum yani Ankara'dayım. Beni aradılar böyle böyle, dediler ciddiye gelebilirim dedim, adam arandı evet ama adam şunu söyledi, evi satıyorum dedi satılana kadar otur dedi. Ben ne o zaman tabii zor durumda olduğum için kabul ettim. O amca ev sahibi Bursa'da oturuyor, yazın yazlığına geçiyormuş Esenköy'e. Sağ olsun amca oradan bizi aldı ve Esenköy'e kendi arabasıyla getirdi, yerleştirdi anahtarı verdi, gitti 4 ay sonra ev satıldı, ben de Malatya'ya döndüm”**DZ4**

“İstanbul'da oğlumuzun bir tanıdığımız vasıtasıyla... Evet onun orada bir evi vardı ...evet bizi tercih etti o bize haber gönderdi gelin buraya dedi. Buraya burada burası müsait burası çok mükemmel bir yer onun tek şeyi üzerine geldik” **DZ5**

Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremedeleri evlerinde misafir edenler de 06.02.2023'te gerçekleşen depremden hemen sonra depremedelere nasıl yardımcı olabilecekleri ile ilgili bir arayış içinde iken, biri hariç (**ES3**) daha önce hiç tanımadıkları depremede insanlarla gönüllülerin, hayrseverlerin, iyi insanların ve tanıdıklarının vasıtasıyla buluştuklarını belirtmişlerdir. Görüşme grubunun bir bölümünü oluşturan Esenköy sakinleri bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

“Ya tabii deprem hepimizin gündemi orada olmamız veya herhangi bir tanıdığımız olması gerekmeden araştırmalara başladık bazı üyesi olduğumuz WhatsApp gruplarımız var. Buradaki bazı arkadaşlarımız organizasyon içerisinde olduklarını ve aile getirmek istediklerini destek olabilecek olanlar var mı diye, biz de evi olan yakınlarımızla konuştuk işte annemle teyzemle erkek kardeşimle konuştuk bir tık ötesi de artık kendi evlerimizi almayı planladık şartları oluşturup annemin bir yazlığı var Esenköy'de teyzemin bir yazlığı var Esenköy'de bir tanıdığımızın Adapazarı tarafında bir yazlığı var kardeşimin Çengelköy'de bir evi var hepsinin de olurlarından sonra biz evlerimizi açarız aile getirebilirsiniz dedikten sonra aracı olan arkadaşla temas kurduk” **ES1**

“Hanımın tanıdığı bir arkadaşı telefona açtı o da bize yönlendirdi bizde gittik. İstanbul Güngören'den aldık işte kendi arabamızın öyle söyleyeyim...Evimize yerleştirdik” **ES2**

“Bunlar benim yeğenlerim, söylemişim zaten deprem ilk olunca yeğenim aradı beni evet amca dedi böyleyken böyle dedi, biz gidemedik uçakla getirmeye çalıştık ama tabii olmadı yani 5 gün sonra şeye getirdik İstanbul havalimanına evet oradan da biz kendi araçlarımızla karşılık Esenköy'e getirdik. Ben İstanbul'da oturuyorum. Esenköy'de benim evim dayalı döşeli yerleştirdik. Şöyle söyleyeyim akraba olmasa bile böyle bir durumda şahsen herhangi bir kira falan düşünmem. Gittiler... Evim boş kalıyor yani yine Allah rızası için yardımcı olmak isterim yani” **ES3**

“Ben Esenköy'de oturuyorum. İhlas tesislerine de gidiyordum. Tamamen

tesadüf oldu... Otobüs dolu depremzede ihlas Armutlu tatil köyüne gelmiş. Evet benim de orada yine bir arkadaşım vardı iyi gördüğüm o bana bahsetti böyle böyle depremzedeler geldi diye hemen fırladık gittik zaten yani birçok insanla beraber onları sarıp sarmaladık” ES4

“Peki devlet bunlar araç tahsis etmiş minibüsle geldiler oradan buraya İstanbul’a ...Tanıdık vasıtasıyla şey yaptık ev aradıklarını duyduk biz yazlığımızı vereceğimizi söyledik Adıyamanlıydı bunlar, evet bunların İstanbul’daki bir yakını vasıtasıyla öğrendik biz bunları, evimize yerleştirdik... bir tane de İstanbul’da verdik yani kardeşim İstanbul’daki evini kendisi Kanada’da yaşıyor. Kalabalık bir aileydi aşağı yukarı 5-6 aileden oluşuyordu 2 tane Esenköy’de bir tane de İstanbul’da daireyi verdik” ES5

Görüldüğü gibi araştırma grubunu oluşturan depremzedeler ve evlerinde depremzedeleri misafir edenlerin, biri hariç önceden birbirlerini hiç tanımadıkları anlaşılmaktadır. Ancak bu durumda bir başka soru akla gelmektedir. Birbirlerini hiç tanımayan insanlar birbirlerine nasıl güvenmektedirler?

4.2. Depremzedelerin ve Depremzedeleri Evlerinde Misafir Edenlerin Birbirlerine Güvenme Durumu ile İlgili Bulgular

Çalışma grubunda yer alan kişilerin birbirleri ile önceden tanışmamaları ve gönüllüler, hayırseverler ve iyi insanlar vasıtasıyla birbirleri ile buluşmaları normal karışlanabilir. Ancak daha önce hiç tanışmayan insanların birbirlerine güvenmeleri ile ilgili görüş ve deneyimleri sorgulanmaya açıktır. Bu bağlamda birbirlerine güvenmeleri ile ilgili görüş ve deneyimleri tasvir edilmiş /betimlenmiş ve görüşmecilerin hepsi birbirlerine güvendiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3: Katılımcıların birbirlerine güvenip güvenmedikleri ile ilgili görüşleri

Katılımcılar	Katılımcıların birbirine güvenme durumu	Ev sahibi/Depremzedelerin birbirlerine güvenme gerekçeleri
DZ1, DZ2, DZ3, DZ4, DZ5,	Güveniyorlar	Önce tedirginlik daha sonra güven ortamı oluştu, aradakiler, yardım edenler güven verdiler.
ES1, ES2, ES3,ES4, ES5,	Güveniyorlar	İyi insan olmalarına inanmaları, böyle şartlarda güven sorunu aranmaz, Aradakilere güvenmeleri

Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremzedeler, kendilerini evlerinde misafir eden Esenköy sakinleri ile buluştuklarında önce bir tedirginlik yaşadıklarını daha sonra aradaki insanların varlığı ve yardım edenlerin samimi davranışları sayesinde güven ortamının oluştuğunu belirtmişlerdir. Depremzede görüşme grubu bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

“O an zaten hani onu düşünemiyoruz çünkü zaten Hatay’da kalınacak bir yer de yoktu bizim de evimiz yıkılmıştı ondan sonra babamın arkadaşı olduğu için ve babam 2 senedir orada yanlarında çalıştığı içinde babam hani onları direkt yakından tanıyordu... Annesiyle de bazen görüntülü de konuşuyordu o şekilde ve İstanbul’a gittiğimiz zaman kadın bizi çok sıcak bir şekilde karşıladı çok samimi bir şekilde davrandı ona çabucak ısındık. İşte onlar bizimle Esenköy’e geldiler bizimle burada 2-3 gün kalıp gitti. Esenköy’lü hadi abi ve Belediyeden ilhan abi çok yardımcı oldular, gerçekten çok yardım ettiler burada, insanların bize olan yaklaşımı yardımı falan çok güzeldi yani nasıl diyeyim o bizim mutlu etti biraz daha güvenimizi kazandırdı”**DZ1**

“Deprem olduğu için orada yaşadığım bana ürkütücü geliyordu. Yani buraya geldiğimizde kendimi güvende hissettim. Çünkü komşularım falan çok iyiydi belediye başkanımızın kızı çok iyiydi çok ilgili davrandı her ihtiyacımıza koşular, tabii çok mahcup olduk sonuna kadar bize destek oldular Allah razı olsun. Evet biz onları hiçbir zaman incitmemek yani... şükürler olsun. Onlar bize hani depremzede olduğumuz için yardımcı olmak istediler çünkü hep benimle konuşan insanlar şey diyordu işte kalbimiz hep oradaydı sabahlara kadar ağladık iyi ki de sen çıktın karşımıza bu sayede sana destek olabiliyoruz oraya gidemezsek de en azından”**DZ2**

“Valla işte geldik yani önce birkaç gün kaldık baya memnun kaldık, sonra Yalova’dan bütün eşyalarımızı getirdik. Yani annem önden geldi, ondan sonra da böyle baktık, güzel, çocukları da getirdik, zaten daha hanım ve çocuklar Bingöl’de idi...Hanım Bingöllü. Esenköy’de 4 ay filan kaldı hazi-randa da döndük”**DZ3**

“Tabi... Tabii. Onun için annem geldi zaten benimle. Yani ben yalnız bir insanım, benim eşim 6 yıl önce vefat etti. Annem benimle geldi baktı güvenilir, güzel bir yer insanları da evet güvenilir, kendi döndü”**DZ4**

“Geldik hiç sıkıntı çekmedik. Burada karşılaştığımız insanlar özellikle Belediye bize çok yardımcı oldu. Zaten güvenli bir yer”**DZ5**

Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremzedeleri evlerinde misafir edenler, depremzede insanların durumunu bildikleri için böyle zamanda güven sorunu aranmayacağı, üstelik aradaki insanların depremzedelere yardım etmekten başka düşüncelerinin olamayacağı kanaatinin işlerini kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Görüşme grubunun bir bölümünü oluşturan Esenköy sakinleri bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

“Herkes bunu söyleyebiliyor ya işte evini kırar mı döker mi diye... Benim kardeşim evini bir yıllık bir ev sıfır eşyaları her şeyi yeni döşenmiş kendisi yurt dışında yaşıyor her şeyde en iyisini almış ve yabancı birini sokacak kırılacak mı dökülecek mi hijyen kurallarına uyulacak mı bir de böyle bir handikabı var, biz işte namaz kılan insanlarız evimizde namaz kınıyor tabi ama rabbim öyle insanlar nasip etti ki bize, biz dedik ki ne olursa olsun bu insanlar sokakta kaldı evin hırpalansa bile zarar görse bile biz gözümüzü kapatıp bunu vereceğiz bunun muhasebesini bunun hesabını yapmayacağız dedik ailece böyle bir karar aldı”**ES1**

“Vatanımızın bir parçası oluşu yani Malatya bizim bir parçamız değil mi hocam... Bizim Müslüman bir kardeşimiz..Yani şey insan insanlık adına yani zaten gelen insanların abdestli namazlı insanlar da Allah razı olsun... Eğer Müslümansak yani paylaşacaksın yani malını paylaşacaksın bir deprem olmuş bir afet olmuş yani bunu sormak bile büyük bir hata”ES2

“Yani böyle bir zamanda evi alıp götürülecek halleri yok. Yani bu bir insanlık zaten .. Allah muhafaza buyursun yani bu istenen bir şey değil ki doğal afet”ES3

“Düşünmedik benim gibi diğer arkadaşlarım da muhtemelen düşünmedi ya... Bunlar güvenilir mi öyle mi böyle mi hiç düşünmedik biz gözü kara isterse evi yakıp gitsinler o anda yapılması gereken oydu ya onu yaptık”ES4

“İstanbul’da ortak tanıdığımız bir kişinin akrabalarıyla, bir bayanın erkek tarafından akrabalarıydı bunlar, yani neticede yani her şeyi göze aldık yani, tereddüt ermedik böyle orta yerde bir tanıdık olunca tabii ki bizi rahatlattı bir de şöyle bir şey yaptım ben jandarmaya haber verdim GBT’lerini aldılar, olur da bir kanunsuzluk olur filan diye”ES5

Araştırma grubunda bulunan depremzedelerin başlangıçta kısmen bir terdihinlik yaşadıkları anlaşılmaktadır. Ancak depremzedeleri evlerinde misafir eden çalışma grubunun hiç tereddüt etmeden depremzedelere güvendikleri anlaşılmaktadır. Ancak üstlerindeki elbiselerinden başka bir şeyleri olamayan insanların, barınmanın dışındaki diğer insani ihtiyaçların nasıl karşılandığı da akla gelmektedir.

4.3. Depremzedelere Konaklama Dışında Yardım Yapılması ve Yardımların Ulaştırılması Durumu ile İlgili Bulgular

Çalışma grubunda yer alan depremzede kişilerin konaklama dışında diğer bazı ihtiyaçlarının olması doğaldır. Çalışma grubunun, depremzedelere değişik ihtiyaçlarına göre yardım yapıldığı ile ilgili görüş ve deneyimleri ve yine çalışma grubunun yapılan yardımların organize edilmesi ile ilgili görüş ve deneyimleri tasvir edilmiş /betimlenmiştir. Görüşmecilerin hepsi yardımların yapıldığını ve iyi organize edildiğini belirtmişlerdir.

Tablo 4: Katılımcıların Depremzedelere Yapılan Yardımların Organizasyonu ile İlgili Görüşleri

Katılımcılar	Katılımcılara göre yardım organizasyon durumu	Ev sahibi/Depremzedelerin yapılan yardımlara ilişkin deneyimleri
DZ1, DZ2, DZ3, DZ4, DZ5,	Çok tatmin edici buluyorlar	Bütün ihtiyaçlarının karşılandığını düşünüyorlar
ES1, ES2, ES3,ES4, ES5,	Görevlerini yatıklarını düşünüyorlar	Ellerinden geleni yapmaya çalıştıklarını düşünüyorlar

Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremzedeler, Esenköy'e gelip yerleştiklerinde kimseyi tanımadıklarını ne yapacaklarını bilmediklerini, ihtiyaçlarını nasıl karşılayacakları konusunda hiçbir bilgiye sahip olmadıklarını ancak karşılaştıkları insanların kendilerine çok sıcak davrandıklarını, Esenköy Belediyesinin bir organizasyon içine girdiğini, belediye düğün salonunu sosyal market haline getirdiğini öğrendiklerini zaten ondan sonra hiçbir sıkıntı çekmeyerek ihtiyaçlarının karşılandığını belirtmişlerdir. Depremzede görüşme grubu bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

*"Çok güzel insanlarla tanıştık. Bir Kezban Teyze var çok tatlı bir kadın buraya geldiğimiz ilk günden beri bizimle ilgilenmişti hani gerçekten sağ kolumuz olmuştu. En ufak bir şeye ihtiyacımız olunca hep kendisi yapardı getirip götürme falan sonra işte burada başka kişilerle de tanıştık belediyeden İlhan abi zaten çok çok yardımları dokundu Yalova'da bir işimiz olduğu zaman kendisi yol gösterici oluyordu. Kendisi alıp getiriyordu İlhan abi bizden başka gelen depremzede aileler de vardı burada bir tane düğün salonu var orayı tamamen yardımlara kapattı ve giysiden yemeklere kadar işte yani bir ev için ne gerekiyorsa her şey vardı doğru. Yemek içmek temizlik maddesi şampuan olarak hepsini orada vardı... hayırsever insanlardan da yardım geliyordu. Alışveriş yapıp oraya götürüyorlardı o şekildeydi"***DZ1**

*"Yani genellikle erzak ...maddi manevi de yapıldı. Sağ olsun belediyemizde işte bize arada bir para falan da getiriyorlardı. Yerel halk tarafından doğrudan yardımlar geliyordu hani böyle işte... Depremzedelerin hepsine veriyorlardı belediye aracı olmuş oluyordu yani, Allah razı olsun"***DZ2**

*"Yapıldı...Yani nakdi yardım yapıldı, zaten gıda devamlı yapılıyordu... Valla İlhan bey ayarlıyordu oradan buradan gelenleri ... Sonra diyanetten geliyordu."***DZ3**

*"Evet geldi belediye çalışıyordu güzel.... Böyle belediye bir dükkân gibi bir şey açmıştı biz oraya gidiyorduk alışverişimizi para vermeden yapıyorduk. Kıyafet olsun şey olsun evet belediye güzel çalıştı bu konuda imamlarla beraber sağ olsun. Beni Kanarya camisi Şenol Hoca sağ olsun eşiyile beraber güzel ilgilendi... Bir şey olunca ilgileniyorlardı arıyorduk çok sıcak kanlı insanlardı. Bir de onlar 99 depremini yaşadığı için halden anlıyorlardı sağ olsunlar ellerinden gelen yardımı yaptılar yani. Daha ziyade maddi yardımdan daha çok manevi yardımları destekleri güzeldi. Çünkü halden durumdan anlıyorlardı"***DZ4**

*"Belediye bir sosyal market açmıştı orada evet belediyenin sosyal marketinden faydalandık biz yani kimseyi tanımadığımız için kimse de bizi tanııyordu... Alışverişimizi haftada bir gün kurulan pazardan yapıyorduk. Sonra sosyal marketten diğer ihtiyaçlarımızı karşılıyorduk belediye bize para da veriyordu iste...Diğer ihtiyaçlarımızı sebze meyve pazardan alabilirsiniz diye... Sosyal market kurulduğu için sadece sosyal marketten alışverişinizi yapıyorduk ...İlhan dedi ki depremzedeler için belediye olarak biz burada bir sosyal market kurduk bütün ihtiyaçlarınızı karşılayabilirsiniz diye söylediler... Yani bunları kimin nasıl karşılandığını bilmiyoruz"***DZ5**

Katılımcıların bir grubunu oluşturan, depremzedeleri evlerinde misafir edenler, depremzede insanların durumunu bildiklerini, bireysel yardım etiklerini ancak esas organizasyonu belediyenin yaptığını, yapacakları yardımların belediye üzerinden yapmanın daha sağlıklı olacağını düşündüklerini ve ayrıca yardım etmek isteyen insanları Belediyeye yönlendiklerini belirtmişlerdir. Burada Belediye, depremzedelere Esenköy sakinleri tarafından verilen yardımları organize etmenin dışında kendi kurumsal kimliği ile 07.02.2023 tarihi itibarıyla depremzedelerin ihtiyacı olabilecek her türlü malzemeyi kapsayacak şekilde bir kampanya başlatarak²⁴ deprem bölgelerine göndermiştir. Görüşme grubunun bir bölümünü oluşturan Esenköy sakinleri bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

*“Ya mesela diyelim ki işte çocukların oyuncağa ihtiyacı var veyahut da ne bileyim işte evin temizlik maddesine ihtiyacı var bunları da temin ettik... Bizim üstümüzde değil ama tırnak açıyorum evini veremeyen ama yardımda bulunmak isteyen bağışçılar da bize ulaşıp sizin sitenizde kalan birisine yardım etmek istiyoruz diyenler de katkıda bulundu onların erzaklarını da ulaştırdık onlara, çünkü hani devlet ne kadar destek verirse versin birinin desteğiyle hayat idame ettirmek o şartlarda yaşayan insanlar için kolay bir şey değil biz hiç bir eksiklik hissettirmemeye çalıştık sağladık”**ES1***

*“Esenköy belediyesinin açmış olduğu Sosyal Market üzerinden herkes gibi biz de yardım ettik...Sağ olsun belediye çok güzel bir organizasyon yaptı depremzedelerin her türlü ihtiyacı karşılandı” **ES2***

*“Ben İstanbul’da oturuyorum ...Esenköy’de benim evim dayalı döşeli olduğu için evet çok ekstra bir şey yapmadım yani yorgan falan aldık...ilk etapta biz yaptık ondan sonra zaten belediye her şeyi organize etti... Bu arada ben şunu söylemek isterim evet Esenköy Belediyesi ciddi anlamda yardım etti ve çok da yardımcı oldu, çok da ilgilendi evet yani gezmelere götürdüler. Başkan hakikaten güzel şeyler yaptı diyebilirim. Evet bizim de haberimiz oldu Allah razı olsun kendisinden”**ES3***

*“Şöyle anlatayım: çok sayıda depremzede geldiğinden haberim oldu. Ben bizzat 8 aile ile ilgilendim evimde konuk ettim, hemen orada başka bir yere taşıma gereği oldu kalabalık aileydi bize gelen depremzedeler Hatay geldiler benim bizzat benim ilgili olduklarım. Çok zor durumuna gelmişlerdi 3 gün boyunca orada yağmurun altında kalmışlar. İşte yüzleri is pas içerisindeydi ayaklarında ayakkabı yoktu o kadar kötü durumda idiler biz orada ihlas tesislerinde hayırseverlerle paylaştık. Ben dönecektim onlara yardım etmek için 2 ay daha uzattım... Bebekler var hastalanıyor doktorlara götürdük sürekli içlerinde oldum bunların ötesinde bir de psikolojik olarak onlarla beraber olduk. Nakit parayla yani hepsini ben yapmadım tabii ki kendi ailemi sefer ettim, böyle beni duyan arkadaşlarım destekledi bu konuda benim kızım çok daha ilerisini yaptı İstanbul’da... Seferber olduk kim ne verebiliyorsa. O kadar sevinç duydum ki çünkü böyle milletçe birlikte iyilik yapabiliyoruz ve çok mutlu olduk”**ES4***

²⁴ Esenköy Belediyesi, (Çevrim içi) <https://www.esenkoy.bel.tr/Haberler?Page=28>, 05.06.2023.

“Yani kılık kıyafet toparlandı battaniye elbise... tamamen üstleri ile gelmişlerdi hatta bunlar ilk gelenler yani sırlıklam orada 1-2 gün yağmur altında kalıp her şeyini bırakıp gelmişlerdi bunlar... Ayrıptır söylemesi günlük kılık kıyafetleriyle... Çocuklar vardı çocukların oynucağına kadar temin edildi. Kılık kıyafet iç çamaşırı... İlk defa burada banyo yaptılar depremden sonra... Yeme içme kılık kıyafet bir evin ihtiyacı ne varsa... Zaten geldiklerinde malumunuz havalar soğuktu... Kalariferleri açtık sıcak su vardır her şeyi tarif ettik ondan sonracağıma evimizi teslim ettik döndük geldik”**ES5**

Depremzedelerin barınma dışındaki ihtiyaçlarının karşılanması hususunda Esenköy sakinlerinin önceden bir hazırlıklarının olmamasına rağmen Esenköy Belediyesi'nin öncülüğünde bir dayanışma içine girdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca araştırma grubunda yer alan depremzedelerin kendi ifadelerinden de anlaşıldığına göre, depremzedelerin Esenköy'de kaldıkları süre içinde kendi evlerinde bulamadıkları imkânlarla dahi kavuştukları anlaşılmaktadır.

4.4. Depremzedelerin ve Esenköy Sakinlerinin Birbirlerinden Memnun Olma Durumu ile İlgili Bulgular

Çalışma grubunun en yoğun ilişkileri ilk iki ayda olmuştur. İki ay sonra da gruplar halinde memleketlerine dönmeye başlamışlardır. Çalışma grubunun depremzedelerin maddi ve manevi ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili görüş ve deneyimleri tasvir edilmiş /betimlenmiş ve görüşmecilerin hepsi karşılıklı olarak birbirlerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremzedelerin Esenköy Sakinlerinden ve yine katılımcıların diğer grubunu oluşturan evlerinde depremzedeleri misafir eden Esenköy Sakinlerinin depremzedelerden memnuniyetleri ile ilgili görüşleri

Katılımcılar	Katılımcılara göre karşılıklı memnuniyet durumu	Ev sahibi/Depremzedelerin memnuniyet deneyimleri
DZ1, DZ2, DZ3, DZ4, DZ5,	Esenköy sakinlerinden çok memnunlar	Esenköy sakinlerine minnettarlar, teşekkür ediyorlar
ES1, ES2, ES3, ES4, ES5,	Depremzedelerden çok memnunlar	Depremzedelere yaptıkları ev sahipliğinden dolayı mutlular

Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremzedeler, Esenköy'e gelip yerleştikten sonra özellikle ilk iki ay kendilerini mahcup edecek kadar ilgilenildiğini, akıllarından geçirmediikleri iyilikleri yaptıkları gerekçesiyle Esenköy sakinlerine minnet borçlu olduklarını belirtmişlerdir. Depremzede görüşme grubu bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

“Biz hani burada hiçbir yer bilmiyorduk yol yordam da bilmiyorduk Kez-

ban teyze işte mesela eğer Yalova'da bir işimiz olduğu zaman kendisi yol gösterici oluyordu. Kendisi alıp getiriyordu. Bunları unutulabilir miyiz?! memnun olmaz mıyız?!"DZ1

"Son olarak da şunu söylemek istiyorum: Esenköy halkını gerçekten ama gerçekten içimden o kadar gelerek söylüyorum ki çok sevdim, çok iyi insanlardı, Allah razı olsun. Hepsine buradan çok teşekkür ediyorum. Yani onu da not alırsanız çok sevinirim."DZ2

"Vallahi yani Esenköy halkından çok memnun kaldık, yani biz böyle bir ilgi şeyi beklemiyorduk, yani şaşırдық birazda, onun için çevremizde evini satıp buradan ev alanlar oldu"DZ3

"Ben Allah'tan güvenilir bir yer istedim dua etmiştim birkaç gün önce. Allah'ım güvenilir çocuklarımla dinlenebileceğim güvenilir bir yer dedim, Allah beni oraya gönderdi, birkaç gün sürmedi yani onun haberi gelip de benim Yalova'ya Esenköy'e geçmem ,4 ay kaldım Esenköy'de gayet iyiydi yani unutmaya başlamıştım bazı şeyleri"DZ4

"Esenköylüler'den Allah razı olsun inan ki biz yani ilgi alakayı hâlâ unutamıyoruz ve ömrümüz boyunca dua edeceğim. Yörenin halkına bütün yardım eden etmeyenlerin hepsinin yardımcısı olsun Allah ...Allah razı olsun çok teşekkür ediyorum...Ben şu ana kadar hiçbir yerde bu kadar ilgi alaka görmedim.... Yani Allah hepinizden razı olsun"DZ5

Katılımcıların bir grubunu oluşturan depremzedeleri evlerinde misafir edenler, depremzede insanların durumunu bildiklerini onlara yardım etmenin bir insanlık ve Müslümanlık gereği olduğunu, depremzedelere yaptıkları ev sahipliğinden dolayı mutlu olduklarını belirtmişlerdir. Esenköy sakinleri bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

"Biz depremzedelere yardım edebildiğimiz için çok mutlu olduk. Kendimizi mutlu hissediyoruz. Depremzedelerin söz ve tavırlarından da bizden çok memnun olduklarını düşünüyoruz."ES1

"Yani bu Allah'tan gelen bir afet hepsinin evi köyü işi olan insanlardı bunlar... Bugün İstanbul ya da Esenköy kimin garantisi var! Hocam biz memnunduk Allah kimse böyle bir afet göstermesin. Biz elimizden geleni yapmaya çalıştık hepsi bu"ES2

"Biraz önce de söyledim onlar bizden memnunlar biz de onlardan çok memnun kaldık hiçbir şikâyetimiz yoktur."ES3

"Yani depremzedeler buradayken de gittikten sonra da tüh şunu da şunlara şöyle yapsaydım dediğim bir şey yok. Biz depremzedelerle çok iyi dostlular kurmuştuk ve hâlâ kendileriyle bizzat telefonda yani 2-3 günde bir görüşüyoruz."ES4

"En ufak bir memnuniyetsizlik görmedim duymadım"ES5

Çalışma grubunda yer alan depremzedelerin ve depremzedeleri evlerinde misafir eden Esenköy sakinlerinin birbirleri ile kaynaştıkları ve depremzedelerin memleketlerine dönmüş olmalarına rağmen hala telefonla görüştükleri anlaşılmaktadır. Ayrıca bu süre içinde karşılıklı olarak birbirinden memnun oldukları da anlaşılmaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, depremzedelerin ve depremzedelere evlerini tahsis edenlerin dolaylı iletişim ağları ile oluşturdukları yarı enformel yapıların dayanışma ve yardımlaşması ile sınırlı olduğu için deprem öncesi ve deprem sonrası formal ve enformel yapıların faaliyetleri tartışma konusu dışındadır.

Bu çalışmada büyük bir afet sonrasında birbirlerini hiç tanımayan insanların birbirlerine nasıl güvendikleri, nasıl yardımlaştikları ve kısa sürede nasıl kaynaştıkları ile ilgili olarak şu sonuçlara varılmıştır:

-Esenköy sakinleri ve Esenköy'e gelen depremzedeler daha önceden birbirlerini hiç tanımamaktadırlar.

-Esenköy'e gelen depremzedelerin Esenköy'e gelmeleri konusunda önceden bir organizasyon yapılmamıştır.

-Esenköy sakinlerinin ve Esenköy Belediyesi'nin daha önceden depremzedeleri misafir etmek için bir ön hazırlıkları yoktur.

-Esenköy sakinleri, Esenköy'e gelen depremzedelere Belediye üzerinden yardım yapmayı tercih etmişlerdir.

-Depremzedeler, Esenköy sakinleri ile Esenköy'e gelen depremzedelerin buluşmasına sebep olan kişilere de güvenmektedirler.

-Esenköy sakinleri, depremzedelere yardım için aracılık yapan gönüllülere de güvenmektedirler.

-Esenköy sakinleri elbirliği ile depremzedelere yardım etmişlerdir.

-Esenköy sakinleri ile Esenköy'e gelen depremzedeler arasında en küçük bir güvensizlik tespit edilmemiştir.

-Depremzedeler ve depremzedelere yardım edenler karşılıklı olarak birbirlerinden memnundurlar.

Bu çalışma nitel araştırma yöntemi ile yapılmış olup, elde edilen sonuçlar da araştırma için belirlenen örneklem ile sınırlıdır. Bu tür çalışmaların, Türk toplumunun dolaylı ağlar üzerinden oluşturdukları yardımlaşma ve dayanışma biçimlerini göstermesi adına tüm toplumu kapsayacak şekilde yapılmasında fayda vardır.

Kaynakça

ABAY, Ali Rıza: "Gönüllülük", Tübitak Sosyal Bilimler Ansiklopedisi, (Çevrim içi) <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/gonulluluk>, 13 Ağustos 2023.

AKSAN, Gamze: "Yoksullukla Baş Etmede Dayanışma Ağlarının Rolü: Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma", Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2014

KURTKAN BİLGİSEVEN, Amiran: Sosyal İlimleri Metodolojisi, 3. Bs. Filiz Kitabevi, İstanbul, 1989.

ALTUNİŞİK, Remzi; ÇOŞKUN, Recai; YILDIRIM, Engin; BAYRAKTAROĞLU, Serkan: Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 1. bs., Sakarya Yayıncılık, Sakarya, 2007.

BARTH, Stephan: Soziale Netzwerke und soziale Unterstützung, 1998 (Çevrim içi) <https://www.hb.fh-muenster.de/opus4/frontdoor/deliver/index/docId/486/file/SozialeUnterstuetzung.pdf> Erişim Tarihi 05.10.2023

- BOHLE, Hans-Georg: “Soziales oder unsoziales Kapital? Das Sozialkapital-Konzept in der Geographischen Verwundbarkeitsforschung”, bd: 93, H: 2, Geographische Zeitschrift, 2005 pp. 65-81
- COLEMAN, James S.: “Social capital in the creation of human capital”. American journal of sociology, Volume: 94, 1988, s.95-120
- DURKHEIM, Emile: The Division of Labor in Society. (Çev. W.D. Halls), Free Press New York, London, Toronto, Sydney, New Delhi, 1964.
- EKŞİ UĞUZ, Hülya; SAYGILI, Rukiye: “Sosyal Ağ-Bağlar, Sosyal Sermaye ve Demokrasi: Türkiye Üzerine Bir Değerlendirme”, 1.Uluslararası Uygulamalı Bilimler Kongresi: “Sosyal Sermaye” 23-24 Ekim 2015-Konya/Türkiye, ss. 380-387.
- EREN, Zeynep: “Biçimsel ve Biçimsel Olmayan Örgüt Yapılarının Sosyal Ağ Analizi: Öneri ve Güven Ağları Örneği”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:34, Sayı: 4, Ekim 2019, s. 1121-1142.
- GÖKÇE, Birsen: Toplumsal Bilimlerde Araştırma, 2. bs., Savaş Yayınları, Ankara, 1992.
- GRANOVETTER, Mark S.: “The strength of weak ties”. American journal of sociology, Volume: 78, Number: 6, May 1973, s 1360-1380.
- LIN, Nan: Social Capital A Theory Social Structure and Action, Cambridge University Press, Cambridge, 2001.
- PARSONS, Talcott: Durkheim’s Contribution to the Theory of Integration of Social Systems, Ed. Kurt H. Wolff (s.118-153) in Emile Durkheim, 1858-1917: a collection of essays, with translations and a bibliography, The Ohio State University Press, Ohio,1960.
- TÖNNIES, Ferdinand: 1880-1935: Gemeinschaft und Gesellschaft, Gesamtausgabe Band 2, Walter de Gruyter, Berlin-Boston, 2019.
- TÜİK: Esenköy, Çınarcık, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Verisi, (Çevrim İçi) <https://tuik.gov.tr>, 15.10.2023.
- YILDIRIM, Ali; ŞİMŞEK, Hasan: Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 10. bs, Seçkin Yayınları, Ankara, 2016.
- “Yalova’ya 4 bin 303 depremzede geldi”, Manşet Gazetesi, Yalova Manşet <https://www.manset.com.tr/guncel/yalovaya-4-bin-303-depremzede-geldi-h30006.html> , Erişim Tarihi: 05.06.2023.
- Esenköy Belediyesi, (Çevrim içi) <https://www.esenkoy.bel.tr/Haberler?Page=28>, 05.06.2023.

Extended Abstract

A Research On Earthquake Survivors And Those Who House Eartquake Survivors In Their Homes: The Esenköy Case

Earthquakes are disasters that cannot be predicted when and how they will occur and how much damage they may cause. People need solidarity most in times of disaster and help each other the most. Societies enter cooperation and solidarity with formal, informal and semi-formal structures in order to survive during and after earthquakes. The elements of formal structures are the state, non-governmental organizations, and voluntary organizations. Elements of informal structures are family, relatives, friends, fellow citizens, and acquaintances. Elements of semi-informal structures are people who do not know each other but have the same cultural codes.

As it is known, an earthquake called the earthquake of the century occurred in eleven (Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Hatay, Kilis, Malatya ve Elazığ) provinces of Türkiye on February 6, 2023 (magnitude 7.7 in Pazarcık district of Kahramanmaraş at 04.17 a.m.). After this devastating earthquake, another earthquake unexpectedly occurred on the same day (magnitude 7.6 at 01.24 p.m.) and the damage left by the earthquake to the region increased.

The issue of how to meet the shelter and other needs of earthquake victims after the earthquake has become an important problem area. In this context, about a hundred (100) earthquake-affected families came to Esenköy, a small and modest tourism town with a population of 3000, which is 34 km away from Yalova province and is not on the main road route and is mostly preferred by people with middle and lower middle income. The residents of Esenköy, who had no prior knowledge or preparation that the earthquake victims would reach Esenköy, hosted earthquake victim families they had never met before and met all their needs, including shelter, during the two-month period they were guests.

Based on the Esenköy example, the aim of this study is to investigate how semi-informal structures formed through indirect networks communicate, how they trust each other, how they realize cooperation and solidarity, and what the underlying reasons are for such cooperation, even though they do not know each other at all. In the study, qualitative research method was used, and information was collected with semi-structured interview technique and descriptive analysis technique was preferred to analyze the data. The case study design was used as the research design. Since the case study focuses on lived experiences, this study focuses on the experiences of earthquake victims in the process of meeting their shelter and other needs and the experiences of homeowners who host earthquake victims in their homes. Findings obtained according to the answers given to the research questions;

-The interviewees in the study group stated that they did not know each other at all, except for one.

-Although the people in the study group had never known each other before, all interviewees stated that they trusted each other.

-All interviewees in the study group stated that other needs of earthquake victims besides accommodation were met, and that the distribution of aid was done by the municipality and was well organized.

-All interviewees in the study group stated that they were mutually satisfied with each other.

In conclusion, after the earthquake of February 6, 2023, those who came to Esenköy from among the earthquake victims scattered all over Turkey were warmly welcomed by the residents of Esenköy. Emphasizing that people who do not know each other have common values apart from the human dimension of trusting each other, helping each other and solidarity, and socializing together is an important answer to the research question. In addition, the fact that Yalova experienced a devastating earthquake on August 17, 1999 can be considered as another factor affecting the solidarity between them.

This study was conducted with the qualitative research method, and the results obtained are limited to the sample determined for the research. It would be beneficial to carry out such studies so that the cooperation and solidarity of the Turkish society through indirect networks covers the whole society.